

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور

۳۶. بخش برق

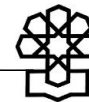
معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

کد موضوعی: ۳۱۰
شماره مسلسل: ۱۵۲۳۴
آذرماه ۱۳۹۵

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۱.....	مقدمه
۲.....	نگاهی به ماده واحده
۶.....	نکات مهم در بخش برق لایحه بودجه سال ۱۳۹۶
۸.....	منابع و مصارف شرکت توانیر
۱۴.....	درآمد - هزینه شرکت توانیر
۱۶.....	پیشنهادها
۱۷.....	منابع و مآخذ

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور ۳۶. بخش برق

چکیده

لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ با ساختاری مشابه سال‌های گذشته تدوین شده است. در این لایحه در بخش برق به اسناد بالادستی (مانند سند چشم‌انداز) توجه کافی نشده است. جداول «درآمد - هزینه» و «منابع - مصارف» بخش برق شامل شرکت‌های وابسته به وزارت نیرو نشان می‌دهد که بودجه از شفافیت لازم برخوردار نیست و به نظر می‌رسد امکان حصول منابع درآمدی دیده شده در لایحه بودجه مقدور نباشد، به طوری که درج رقمی تحت عنوان «سایر دریافت‌ها» در جدول ۳ عملاً برای ایجاد تراز بین مصارف و منابع در ردیف بودجه آورده شده است و غیر قابل تحقق است.

در عین حال با وجود اشکالات جدی و ساختاری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶، در این گزارش، تا آنجا که ممکن بوده است پیشنهادهایی درخصوص اصلاح تبصره‌های «۵»، «۶»، «۷» و... برای شفافیت بودجه، یارانه‌ها، پرداخت بدهی‌ها، پیش‌بینی منابع قابل تحقق و سایر موارد مطرح می‌شود.

مقدمه

مطالعات توسعه نشان می‌دهد برق، اصلی‌ترین نیاز زیربنایی برای ایجاد توسعه صنعت، اشتغال، افزایش رفاه اجتماعی و... است. در واقع رشد اقتصادی بدون تأمین «برق مطمئن» غیرممکن شده است. با این همه، متأسفانه این صنعت مهم دچار مشکلات ساختاری (تصدیگری، حاکمیت، مالکیت و...) است که در برنامه‌های توسعه‌ای و به تبع آن در بودجه‌های سنواتی، توجه لازم به آن نشده است.

لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ در بخش ساختار بودجه شرکت‌های صنعت برق، با ساختاری مشابه لوایح گذشته و حاوی ضعف‌های اساسی نظام بودجه‌ریزی در ایران ارائه شده است. اگر قانون بودجه سال ۱۳۵۵ را کنار قانون بودجه سال ۱۳۶۵ یا سال ۱۳۷۵ قرار دهیم، ساختار آن تغییر چندانی نکرده است. در این گزارش تلاش شده است تا منحصراً در مورد بودجه صنعت برق و راه‌حل‌های پیشنهادی، مطالبی اجمالی ارائه شود. سرفصل بودجه‌های شرکت‌های حوزه برق از لحاظ منابع از سال ۱۳۹۰ تاکنون از شباهت کاملی برخوردار بوده و در عین حال، اغلب غیر قابل تحقق به نظر می‌رسد. مقایسه لوایح بودجه

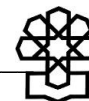
به روشنی این موضوع را نشان می‌دهد.

لازم است تأکید شود که ارقام لایحه بودجه در بخش برق نیز از شفافیت لازم برخوردار نیست و محل تأمین منابع، مصارف، درآمد و هزینه‌ها در این بخش، تا اندازه‌ای مشخص نیست. در عین حال ارقام بودجه پیش‌بینی شده برای بخش برق نشان می‌دهد که این بخش در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ در قالب برنامه ششم و سند چشم‌انداز نیز تعریف نشده است. در یک تحلیل کلی می‌توان عدم شفافیت بودجه بخش برق را ناشی از ساختار نامناسب وزارت نیرو دانست (در مصوبه کمیسیون تلفیق برنامه ششم توسعه ایجاد یک سازمان مستقل در هر استان پیش‌بینی شده است). تأکید بر وجود یک سازمان مسئول برق در هر استان به معنای آن است که دولت هم نقش سیاست‌گذاری و نظارتی داشته باشد و هم حاکمیتی یکپارچه. بدیهی است این ساختار هیچ‌گونه مغایرتی با خصوصی‌سازی نداشته و چون براساس صدر اصل چهارم قانون اساسی، مسئولیت تأمین برق تا آخرین حلقه کماکان به عهده وزارت نیرو است. اعمال حاکمیت دولت با تشکیل نهاد دقیق‌تر انجام خواهد گرفت. وزارت نیرو می‌تواند در جهت کاهش حجم دستگاه دولتی، شرکت‌های توزیع، تولید و انتقال در امور برق را در قالب یک شرکت زیر نظر شرکت مادر تخصصی توانیر در کل کشور اداره کند.

نگاهی به ماده واحده

۱. براساس گزارش ارائه شده، دولت تلاش دارد تا هدفمندسازی یارانه‌ها را طبق روال جاری اجرا کند که شیوه و روش پرداخت یارانه‌ها در این زمینه منطقی به نظر نمی‌رسد. ادامه اجرای بحث هدفمندی یارانه‌ها به روال سابق در بخش برق، کاهش منابع لازم برای سرمایه‌گذاری را به دنبال خواهد داشت چون سازمان هدفمند کردن یارانه‌ها هر ساله منابع معتنا بهی از درآمدهای وزارت نیرو را مطالبه می‌کند ضمن اینکه ادامه روال موجود به لحاظ منظور نشدن هزینه سوخت در نیروگاه‌ها موجب شده که به افزایش بهره‌وری راندمان نیروگاه‌ها حساسیت لازم وجود نداشته باشد.

۲. در بند «الف» تبصره «۵» لایحه بودجه آمده است: «به شرکت‌های وابسته و تابعه وزارتخانه‌های نیرو، نفت، راه و شهرسازی، ورزش و جوانان، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، ارتباطات و فناوری اطلاعات، صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان‌های انرژی اتمی ایران و میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری اجازه داده می‌شود با رعایت قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت، مصوب ۱۳۷۶/۶/۳۰ و یا قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران تا سقف یکصد هزار میلیارد (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال برای اجرای طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی خود با اولویت اجرای پروژه‌ها و طرح‌های میادین نفت و گاز مشترک با همسایگان و

مهار آب‌های مرزی، طرح‌های حمل‌ونقل به‌ویژه وسائط نقلیه برقی، مسکن و توسعه شهری، طرح‌های آبرسانی و تأمین آب، احداث و تکمیل طرح‌های آب‌شیرین‌کن، تکمیل شبکه جمع‌آوری و انتقال فاضلاب، تصفیه‌خانه‌های آب و فاضلاب، نیروگاه‌های برق با اولویت پروژه‌های با راندمان بالا مانند تولید همزمان برق و آب شیرین و برق و گرما (CHP)، برق و گرما و سرما (CCHP) و شبکه‌های انتقال و توزیع برق، احداث و تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام ورزشی، تکمیل و تجهیز بیمارستان‌های نیمه‌تمام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تبدیل گاز به فرآورده‌های شیمیایی و همچنین مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته، اوراق مشارکت ریالی و یا صکوک اسلامی و با رعایت ماده (۸۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و برای طرح‌هایی که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، با تضمین خود درخصوص اصل و سود، منتشر کنند».

راه‌حل پیشنهادی در این تبصره، در اغلب بودجه‌های سالیانه از سال ۱۳۸۰ به بعد برای تأمین مالی مورد توجه قرار گرفته است، ولی عملکردی از آن هرگز منتشر نشده است که آیا این روش جذب سرمایه و سرمایه‌گذاری کارآمد و قابل استفاده بوده یا نه؟! یا صرفاً این روش می‌تواند بدهی‌های شرکت‌های دولتی به بانک‌ها را افزایش دهد.

درخصوص توجه به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ بایستی توجه شود که معمولاً این اوراق برای طرح‌هایی با برگشت سرمایه فوری قابل اجراست و برای طرح‌های انتقال یا ساخت نیروگاه که نرخ بازگشت سرمایه^۱ (IRR) آن کمتر از ۴ درصد است مورد رغبت سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و یا حتی غیردولتی نیست. البته اگر تضمین این اوراق توسط بانک مرکزی انجام می‌گرفت احتمال اینکه توسط بخش خصوصی خریداری شود بیشتر بود.

با این همه لازم است در این تبصره (بند «الف» تبصره «۵») برای وزارت نیرو مشخصاً در حوزه کاهش تلفات و منافع حاصل از آن و ایجاد نیروگاه (چه به صورت CHP و چه به صورت CCHP) اجازه صدور اوراق مشارکت داده شود.

۳. در بند «ه» تبصره «۵» آمده است: «دولت مجاز است اسناد خزانه اسلامی با حفظ قدرت خرید را با سررسید یک تا سه سال به صورت بی‌نام و یا بانام، صادر کند و به‌منظور تسویه بدهی مسجل خود بابت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مابه‌التفاوت قیمت تمام‌شده برق و آب با قیمت تکلیفی فروش آن در سنوات قبل به شرکت‌های برق و آب مطابق ماده (۲۰) قانون محاسبات عمومی کشور

۱. نرخ بازگشت سرمایه در اقتصاد مهندسی، یکی از روش‌های استاندارد ارزیابی طرح‌های اقتصادی است. در این روش تلاش می‌شود تا جریان نقدینگی با نرخ بازگشت نامعلومی به نرخ کنونی تنزیل داده شوند. به‌گونه‌ای که ارزش خالص فعلی آن برابر صفر گردد. به‌عبارت دیگر درآمدهای تنزیل شده در طول دوره بازگشت سرمایه با هزینه‌های تنزیل شده در همین دوره برابر قرار داده می‌شوند و بر این اساس نرخ بازگشت نامعلوم، تعیین می‌شود. اگر این نرخ بازگشت از نرخ بهره واقعی بیشتر باشد، طرح سودآور و قابل اجرا بوده و اگر نرخ بازگشت محاسبه شده کمتر از نرخ بهره واقعی باشد، طرح زیان‌ده و غیرقابل اجرا است.

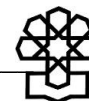
مصوب ۱۳۶۶/۶/۱ به قیمت اسمی تا سقف هفتادوپنج هزار میلیارد (۷۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به طلبکاران غیردولتی واگذار کند. اسناد مزبور از پرداخت هرگونه مالیات معاف می‌باشد و به‌عنوان ابزار مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۸۴/۹/۱ محسوب شده و با امضای وزیر امور اقتصادی و دارایی صادر می‌شود. اسناد خزانه اسلامی از قابلیت دادوستد در بازار ثانویه برخوردار است و سازمان بورس و اوراق بهادار باید ترتیبات انجام معامله ثانویه آنها را در بازار بورس یا فرابورس فراهم کند. خرید و فروش این اوراق توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ممنوع است.

بازپرداخت اصل این اوراق در قوانین بودجه‌های سنواتی کل کشور پیش‌بینی و خزانه‌داری کل کشور موظف است از ردیف‌های مندرج در قوانین بودجه و یا سرجمع نسبت به تسویه آن اقدام نماید». قیمت کالاها و قیمت تکلیفی که در این تبصره اشاره شده، مفهومی بسیط و اصطلاحاً، کسدار تلقی می‌شود چراکه مشخص نیست این قیمت چگونه و توسط چه ارگان و دستگاهی، سالیانه مشخص می‌شود. اگر این قیمت توسط وزارت نیرو تعیین شود بدین معناست که عملاً تمام هزینه‌های انجام شده (اعم از منطقی و غیرمنطقی) به حساب هزینه منظور شده و در قیمت تمام شده هر کیلووات ساعت برق به فروش رسیده لحاظ شود که عملاً منطقی نیست و حدی برای هزینه‌های انجام شده وجود نخواهد داشت. لذا برای انجام عدم محاسبات غلط یا نامناسب بهتر است به جای قیمت تمام شده، تأکید شود که قیمت طبق استاندارد، توسط سازمان رگولاتوری^۱ محاسبه و ارائه شود.

۴. در بند «ه» تبصره «۶» آمده است: «عوارض موضوع ماده (۵) قانون حمایت از صنعت برق کشور به میزان پنجاه (۵۰) ریال در سقف یازده هزار میلیارد (۱۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌گردد تا پس از مبادله موافقتنامه با سازمان برنامه و بودجه کشور برای موارد مطروحه در قانون فوق صرف گردد».

أخذ عوارض به‌صورت مقطوع (۴۰، ۵۰ ریال یا هر عدد دیگری) مانع جدی برای اصلاح الگوی مصرف می‌گردد و افرادی که الگوی مصرف را رعایت می‌کنند از ارفاق‌های لازم برخوردار نمی‌شوند. پیشنهاد می‌گردد این عوارض بر مبنای درصدی از مصرف برق منظور شود و از تمام مصرف‌کنندگان أخذ گردد. برای تأمین منابع مالی ذکر شده در این تبصره (یازده هزار میلیارد ریال) مناسب است درصدی به‌عنوان عوارض در صورت‌حساب‌ها منظور شود تا هدف قانونگذار در اصلاح الگوی مصرف، تأمین شود.

۱. Regulation در معنا و کاربرد یعنی تنظیم چیزی و یا رفتاری به قصد اصلاح و رسیدن به حد مطلوب و رگولاتور یا مقرراتگذار کسی است که تلاشش برای کنترل و به قصد اصلاح است. همه بخش‌های اقتصادی نیاز به تنظیم‌کننده یا رگولاتور دارند تا از ایجاد اغتشاش در آن جلوگیری به عمل آید. اما Regulation معنای دیگری هم دارد. مقررات دیگر معنای این کلمه است. در مهندسی کنترل از واژه تنظیم و در مدیریت به معنای مقررات است.

لازم به تأکید است وضع قوانین در نظام اسلامی براساس نظریه عدالت انجام می‌شود، لذا أخذ عوارض یکسان برای هر کیلووات ساعت مصرف برق برای طبقات مستضعف و محروم گاهی معادل ۳۶ درصد برق مصرفی آنهاست در حالی که در مورد طبقات بالا این میزان حتی به ۲ درصد هم نمی‌رسد و این عادلانه تلقی نشده و اصلاح الگوی مصرف محسوب نخواهد شد.

همچنین با وجود تلاش جهانی برای صرفه‌جویی در مصرف انرژی و به تبع آن کاهش مصرف سوخت و آلاینده‌گی محیط زیست در کشور ما توجه شایان ذکری انجام نمی‌شود و به دنبال تشکیل سازمان ساتبا (ادغام سازمان انرژی‌های نو سازمان بهره‌وری انرژی) به نظر می‌رسد همه تلاش این سازمان جدید فقط مصروف تولید برق با استفاده از زمینه‌های انرژی‌های نو شود و به بهره‌وری توجه شایسته‌ای نخواهد شد. بنابراین ضروری است: بخشی از این تبصره به صورت زیر اصلاح گردد:

«عوارض موضوع ماده (۵) قانون حمایت از صنعت برق کشور در سقف یازده هزار میلیارد (۱۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌گردد تا پس از مبادله موافقتنامه با سازمان برنامه و بودجه کشور ۶۰ درصد آن برای موارد مطروحه در قانون حمایت از صنعت برق و ۴۰ درصد در افزایش بهره‌وری (صرفه‌جویی و بهینه‌سازی مصرف) انرژی صرف گردد».

۵. در بند «الف» و «ب» تبصره «۱۵» آمده است: «شرکت‌های تولید نیروی برق حرارتی و شرکت‌های برق منطقه‌ای مکلفند منابع تعیین‌شده در بودجه مصوب سالیانه خود را به ترتیب به شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی و شرکت توانیر بابت رد دیون و یا سرمایه‌گذاری در توسعه نیروگاه حرارتی و توسعه شبکه انتقال کشور پرداخت کند. شرکت‌های فروشنده برق نیروگاه‌های آبی موظفند تمام وجوه حاصل از فروش انرژی‌های برق خود را پس از وضع هزینه‌های تولید برای سرمایه‌گذاری در توسعه نیروگاه برق آبی به مصرف برسانند.

ب) نقل و انتقال اموال و دارایی‌ها و قراردادهای بین شرکت مادر تخصصی توانیر و شرکت‌های توزیع نیروی برق از پرداخت هرگونه مالیات معاف می‌باشد».

اینکه وزارت نیرو مخصوصاً در بخش تولید و انتقال برق با بدهی سنگین و کمبود منابع مواجه است بر کسی پوشیده نیست، لکن نباید این موضوع مجوزی شود تا بتوان برخی وجوه را با دور زدن قانون به این مهم اختصاص داد. دولت تاکنون، هیچ دلیلی برای ارائه این بند در بودجه نداشته است.

بنابراین از منظر بودجه‌ای به دلیل اینکه این مصوبه باعث کاهش درآمدهای مالیاتی دولت خواهد شد و واریز آن به خزانه پیش‌بینی نشده و همچنین دارای رقم مشخصی نیست با اصل پنجاه و سوم قانون اساسی مغایر است. علاوه بر این به دلیل اینکه قانونگذاری ضمنی در بودجه صورت پذیرفته، با اصل پنجاه و دوم قانون اساسی مغایرت دارد.

لازم است توجه شود تشکیل شرکت مادر تخصصی برق حرارتی که با تصویب هیئت وزیران انجام

گرفته از لحاظ حقوقی غیرقانونی است، زیرا انتزاع بخشی از وظایف شرکت توانیر است که اساسنامه آن به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است و هرگونه تغییر در آن باید با تصویب مجلس باشد. با توجه به تشکیل سازمان برق استانی در برنامه ششم، مناسب است به جای شرکت‌های برق منطقه‌ای و برق حرارتی از عنوان شرکت‌های برق استانی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ استفاده شود. شرکت زیرمجموعه شرکت مادرتخصصی تولید برق حرارتی به منظور تسهیل در واگذاری نیروگاه‌ها به وجود آمده است و در طول سال جاری (۱۳۹۵) باید به بخش خصوصی واگذار گردد. ۶. در تبصره «۸» آمده است: «به وزارت نیرو اجازه داده می‌شود کل هزینه‌های مربوط به تهیه و نصب کنتور حجمی یا هوشمند چاه‌های کشاورزی را از محل اعتبارات طرح‌های «تبادل بخشی، تغذیه مصنوعی و کنترل سیل پیوست ۱ این قانون» پرداخت و طی سی‌وشش ماه (۳۶ ماه) و بدون سود از صاحبان چاه‌ها دریافت و به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز کند. صد درصد (۱۰۰٪) وجوه واریزی صرفاً برای اجرای طرح‌های تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی در اختیار وزارت نیرو قرار می‌گیرد». این تبصره یکی از اقدامات مثبت دولت ارزیابی می‌شود چراکه با توجه به عدم رعایت الگوی مصرف در سال‌های گذشته و کاهش اسفناک منابع آبی کشور و ایجاد خشکسالی، تبصره «۸» گامی رو به جلو ارزیابی می‌شود.

نکات مهم در بخش برق لایحه بودجه سال ۱۳۹۶

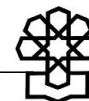
با توجه به استانداردهای بودجه‌نویسی و قوانین و مقررات و سابقه موضوع، نکاتی به شرح زیر در مورد لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ قابل تأمل است:

۱. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ اصولاً ابعاد مالی عملیات دولت در مورد اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و قیمت حامل‌های انرژی از جمله برق مبهم و به تبع آن میزان پرداخت یارانه نیز نامشخص است.

هر ساله مبالغ قابل توجهی از درآمدهای صنعت برق به هدفمندی یارانه‌ها اختصاص پیدا می‌کند که موجب کاهش سرمایه‌گذاری و افزایش بدهی‌های این صنعت شده است.

۲. بودجه شرکت‌های وابسته به وزارت نیرو از جمله توانیر باید با توجه به جداول منابع - مصارف تدوین شود که بخش منابع باید واقعی و شفاف باشد. در این بودجه به نظر می‌رسد درآمدهای غیرواقعی در نظر گرفته شده و احتمالاً موجب بالا رفتن بدهی شرکت‌های دولتی شود.

۳. به منظور افزایش راندمان نیروگاه‌های کشور و ایجاد انگیزه دست‌اندرکاران تولید برق لازم است مکانیسمی برای منظور نمودن هزینه سوخت در قیمت تمام شده و اختصاص یارانه به صنعت برق پیش‌بینی

شود. گزارش‌ها نشان می‌دهد متأسفانه بهره‌وری نهایی در ۱۴ سال گذشته تغییری نیافته است.^۱ بنابراین باید هزینه سوخت تحویلی به نیروگاه‌ها از شرکت‌های برق به‌طور کامل دریافت شود و شرکت توانیر نیز بعد از فروش برق و دریافت وجه آن، هزینه را به شرکت‌های پالایش و پخش و گاز پرداخت نماید تا در این تعامل شفافیت لازم ایجاد شود و شرکت‌های تولیدکننده برق در جهت افزایش راندمان حرارتی خود ترغیب گردند. پیشنهاد می‌شود تحویل سوخت فسیلی (گاز، نفت گاز، نفت کوره) از طرف وزارت نفت به وزارت نیرو در قالب ارزش حرارتی حامل‌های انرژی، واگذار شود که نظارت مجلس و سایر دستگاه‌های نظارتی بر عملکرد وزارت نیرو از لحاظ راندمان نیروگاه‌ها (موضوع ماده (۲) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها) و همچنین کاهش تلفات قابل محاسبه و ارزیابی باشد.

۴. به وزارت نیرو اجازه داده شود مزاد تجدید ارزیابی دارایی‌های شرکت توانیر در سال ۱۳۸۳ که براساس آیین‌نامه اجرایی ماده (۶۲) قانون برنامه سوم و بند «۷» برنامه چهارم توسعه انجام شده است را مطابق تشریفات قانونی در اساسنامه شرکت به سرمایه دولت اضافه نماید. افزایش سرمایه ناشی از مزاد تجدید ارزیابی دارایی‌های یاد شده مشمول مالیات بر درآمد نمی‌باشد.

۵. به وزارت نیرو اجازه داده شود پس از اصلاح ساختار مالی شرکت‌های توزیع نیروی برق، با ارزیابی حقوق عمومی ناشی از واگذاری انشعابات برق به مشترکین به قیمت کارشناسی روز نسبت به سهامدار نمودن مشترکین در سهام شرکت‌های یاد شده اقدام نماید.

۶. در تبصره «۳» لایحه بودجه ۱۳۹۶، به فاینانس اشاره شده است که برای ایجاد شفافیت موارد مصرف آن، لازم است مشخص شود که این مبلغ (پنجاه میلیارد -۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ دلار) باید در چه بخش‌هایی مورد استفاده قرار گیرد به‌عنوان نمونه می‌توان «درصدی از اعتبارات خارجی (فاینانس) در سال ۱۳۹۶ جهت اجرای طرح‌های شبکه‌های انتقال برق اختصاص یابد».

۷. سهم برق از بودجه:

الف) بودجه وزارت نیرو در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۵، معادل ۴ درصد رشد کرده است در حالی که بودجه عمومی کشور به‌طور کلی ۱۷ درصد و بودجه عمرانی ۵ درصد رشد داشته است. بنابراین دولت ضرورت دارد توجه بیشتری به این مهم داشته باشد. احتمالاً عدم توجه به این موضوع، مشکلاتی را به‌وجود خواهد آورد.

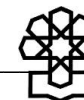
ب) سهم بودجه وزارت نیرو از بودجه عمومی از ۲/۷ درصد در سال ۱۳۹۴ به ۲ درصد در سال ۱۳۹۶ کاهش یافته است که عدم توجه دولت را به بخش برق نشان دهد.

ج) وابستگی ۶۰ درصدی وزارت نیرو به استقراض خارجی برای تأمین مالی طرح‌های توسعه‌ای که در لایحه بودجه آمده است اصلاً امکان‌پذیر نیست.

منابع و مصارف شرکت توانیر

جدول ۱ نشان می‌دهد که عملاً شفافیت در ارقام منابع و مصارف رعایت نشده و درآمدها و منابع غیرقابل وصولی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ در نظر گرفته است.

در این جدول، «ذخایر و اندوخته‌ها»، «کمک درآمد عمومی»، «حق انشعاب» و «کاهش سرمایه در گردش» به دلیل عملکردی که از گذشته وجود داشته است احتمالاً محقق می‌گردد. تحقق سایر ردیف‌های درآمدی از جمله «سایر دریافتی‌ها»، «سایر منابع»، «تسهیلات بانکی خارجی (فاینانس)»، «اوراق مشارکت» و «تسهیلات بانکی داخلی» به دلیل شرایط بین‌المللی، مشکلات ساختاری و کنونی اقتصاد کشور در هاله‌ای از ابهام قرار دارد و احتمالاً شرکت‌های برق زیرمجموعه وزارت نیرو در سال آینده دچار کسری بودجه بزرگ‌تری خواهد شد. این در حالی است که تمام ردیف‌های هزینه‌ای، به‌طور قطع، محقق خواهد شد و برای عملیاتی شدن بحث اوراق مشارکت باید سازوکار اجرایی تدوین شود.

(میلیارد ریال)

جدول ۱. منابع و مصارف توانیر در لایحه بودجه پیشنهادی سال ۱۳۹۶

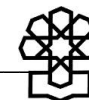
مصارف		ردیف	منابع		ردیف
۱۳۹۶	۱۳۹۵		۱۳۹۶	۱۳۹۵	
لایحه	مصوب	شرح	لایحه	مصوب	شرح
۷۴۱۳۱	۴۸۳۰۵	۱۳ سرمایه‌گذاری در تولید	۲۲۴۵۵	۲۱۸۲۲	ذخایر و اندوخته‌ها
۹۸۷۴۷	۸۶۵۳۸	۱۴ سرمایه‌گذاری در انتقال	۳۳۳۲۵	۲۱۳۲۹	ودیعه حق انشعاب
۴۸۷۹۸	۴۹۲۷۳	۱۵ سرمایه‌گذاری در توزیع	۴۰۴۹	۵۸۳۴	کمک درآمد عمومی
۲۵۲۰	۱۵۳۵	۱۶ سرمایه‌گذاری در سایر طرح‌ها	۳۰۵۸۸	۲۷۹۳۰	اوراق مشارکت
۲۲۴۱۹۶	۱۸۵۶۵۱	۱۷ جمع سرمایه‌گذاری	۷۸۲۴۴	۳۵۷۰۷	تسهیلات بانکی داخلی
۱۳۶۸۰	۱۳۱۸۲	۱۸ پرداخت اصل اوراق مشارکت	۸۷۸۹۱	۶۹۹۹۵	تسهیلات بانکی خارجی (فاینانس)
۶۳۳۰۳	۱۶۳۶۶	۱۹ پرداخت اصل تسهیلات بانکی داخلی و خارجی	۲۵۵۸۸	۴۴۶۶۹	سایر دریافتی‌ها از شرکت‌ها
۱۳	۱۳	۲۰ پرداخت ماده (۳۲) قانون برنامه و بودجه	۱۰۰۰	۱۰۰۰	درآمد استانی
۳۴۳۶	۳۶۳۳۲	۲۱ پرداخت دیون	۷۰۰۰	۷۰۰۰	عوارض برق
۱۰۳	۸۵	۲۲ سایر پرداخت‌ها	۱۰۰۰	۱۰۰۰	کاهش دارایی‌های جاری و سایر
۷۲۰۰	۷۰۸۸	۲۳ طرح‌های موضوع عوارض برق و بیمه مشترکین	۲۰۷۹۳	۲۲۴۳۱	سایر دریافتی‌ها (کمبود)
۸۷۷۳۶	۷۳۰۶۶	۲۴ جمع بازپرداخت بدهی‌ها و سایر پرداخت‌ها			
۳۱۱۹۳۱	۲۵۸۷۱۷	۲۵ جمع مصارف	۳۱۱۹۳۱	۲۵۸۷۱۷	جمع کل منابع

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ و محاسبات مرکز پژوهش‌های مجلس.

همچنان که در جداول ۱ و ۲ ملاحظه می‌شود: ردیف «سایر دریافت‌ها» برای ایجاد تراز بین مصارف و منابع بودجه آورده شده است که مشخص نیست از چه منبعی تأمین خواهد شد، نگاهی به ستون «سایر دریافت‌ها» نشان می‌دهد که ارقام قابل توجهی در آن گنجانده شده که نگرانی بسیاری را در مورد کسری بودجه بخش برق به وجود خواهد آورد.

به طوری که ملاحظه می‌شود در جدول ۱ در بخش منابع، مبلغ «سایر دریافتی‌ها» ۲۰۷۹۳ میلیارد ریال است که این رقم در بودجه سال گذشته، ۲۲۴۳۱ میلیارد ریال بوده که به نظر می‌رسد این رقم گرچه کاهش داشته، اما قابل دستیابی نیست. لازم به ذکر است این رقم ۲۲ درصد منابع لازم بودجه سال آینده را شامل می‌شود.

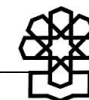
در جدول ۲ منابع و مصارف سرمایه‌ای در بخش برق در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ آمده است:

جدول ۲. منابع و مصارف سرمایه‌های بخش برق - بودجه شرکت‌های دولتی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	نام شرکت	حساب‌های سرمایه‌ای (منابع)						حساب‌های سرمایه‌ای (مصارف)								
		دارایی‌های جاری			منابع عمومی دولت	تسهیلات بانکی و وام‌ها		سایر دریافت‌ها	طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای		هزینه‌های سرمایه‌ای از محل منابع داخلی	بازپرداخت وام و تسهیلات دریافتی				
		ذخایر و اندوخته‌ها	سایر	تسهیلات بانکی		وام‌های داخلی	سایر وام‌ها		وام خارجی	تسهیلات بانکی		وام ماده (۳۲) و سایر وام‌ها	وجوه اداره شده	بازپرداخت و دیه‌ها و سایر پرداخت‌ها	افزایش دارایی‌های جاری پژوهشی	هزینه امور
۲۲۱۰۰۰	شرکت مادر تخصصی مدیریت تولید، انتقال و توزیع نیروی برق ایران - توانیر	۵۷۷,۷۱۸	۹,۳۶۲,۰۶۸	۳۰۰,۰۰۰	۴۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۱۹,۳۲۱,۷۸۵	۳۰۰,۰۰۰	۱,۴۰۷,۰۳۵	۲۷,۴۹۴	۴۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۲۵۰,۰۰۰	۰
۲۲۱۰۰۲	توانیر - یارانه برق	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲۱۵۰۰	شرکت سهامی برق منطقه‌ای تهران	۷۳۴,۹۲۴	۰	۱۰۰,۰۰۰	۱,۴۸۰,۵۱۸	۹,۳۶۶,۰۰۰	۱,۸۷۹,۱۳۸	۵۵۵۱,۴۵۸	۱۰۰,۰۰۰	۱۶,۳۲۱,۰۰۰	۸۵۵,۵۰۹	۱۸,۴۹۲	۲۰۶,۹۱۸	۲۹۱,۰۹۱	۰	۹,۹۰۰
۲۲۲۰۰۰	شرکت سهامی برق منطقه‌ای فارس	۸۵۲,۵۷۴	۰	۸۰,۰۰۰	۵۷۳,۲۰۱	۳۴۵,۳۹۵	۷۵۷۰,۰۰۰	۱,۶۴۹,۳۸۸	۸۰,۰۰۰	۹۸۰۳,۷۸۸	۶۰۱,۳۵۰	۱۶۲,۴۵۰	۱۳۹,۳۵۰	۰	۶,۷۳۶	۸,۰۰۰
۲۲۲۵۰۰	شرکت سهامی برق منطقه‌ای اصفهان	۴۳۱,۰۳۴	۰	۷۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۲۷۰,۶۶۶	۲,۲۳۱,۰۰۰	۱۱۵,۰۴۸	۷۰,۰۰۰	۴,۴۳۱,۰۰۰	۵۷۷,۰۹۶	۰	۲۱۵,۵۳۶	۰	۰	۸,۰۰۰
۲۲۳۰۰۰	شرکت سهامی برق منطقه‌ای خراسان	۴۸۹,۰۸۱	۰	۹۰,۰۰۰	۶۵۰,۰۰۰	۶۰۲,۲۰۱	۵,۳۷۰,۰۰۰	۱,۳۵۴,۷۸۰	۹۰,۰۰۰	۷,۴۵۵,۶۸۷	۳۸۶,۵۶۷	۲۲۵,۰۰۰	۱۲۲,۸۵۴	۰	۱,۹۸۵	۱۲,۱۰۰
۲۲۳۵۰۰	شرکت سهامی برق منطقه‌ای آذربایجان	۴۱۱,۸۰۷	۰	۱۴۰,۰۰۰	۱۶۵,۰۰۰	۴۵۱,۹۸۵	۴,۶۲۰,۰۰۰	۱,۵۲۰,۰۶۴	۱۴۰,۰۰۰	۶,۴۱۱,۳۴۴	۳۶۷,۳۹۳	۳۰,۰۰۰	۱۰۹,۰۶۱	۰	۱,۱۴۳	۳,۳۰۰
۲۲۴۰۰۰	شرکت سهامی برق منطقه‌ای غرب	۳۵۵,۵۱۴	۰	۸۰,۰۰۰	۸۲۶,۶۱۸	۱۰۱,۵۲۷,۸	۱,۸۶۳,۰۰۰	۱,۲۰۶,۳۵۰	۸۰,۰۰۰	۴,۴۷۱,۷۷۵	۳۲۶,۹۱۶	۱۸۸,۰۰۰	۸۶,۲۱۴	۰	۰	۲,۵۰۰
۲۲۴۵۰۰	شرکت سهامی برق منطقه‌ای کرمان	۳۰۶,۶۴۵	۱۶۷,۵۵۹	۱۵۰,۰۰۰	۱,۲۰۸,۰۰۰	۵۶۹,۳۵۰	۱,۲۳۰,۰۰۰	۱,۲۷۹,۶۰۵	۱۵۰,۰۰۰	۳,۶۹۰,۶۲۲	۲۸۳,۶۲۴	۳۹۳,۷۷۷	۳۰۹,۴۸۶	۰	۰	۵,۰۰۰

شماره طبقه‌بندی	نام شرکت	دارایی‌های جاری		منابع عمومی دولت	تسهیلات بانکی و وام‌ها			سایر دریافت‌ها	طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای		هزینه‌های سرمایه‌ای از محل منابع داخلی	بازپرداخت وام و تسهیلات دریافتی			وجوه اداره شده	بازپرداخت ودیعه و بدهی‌ها و سایر پرداخت‌ها	افزایش دارایی‌های جاری	هزینه امور پژوهشی		
		ذخایر و اندوخته‌ها	سایر		منابع عمومی دولت	تسهیلات بانکی	سایر وام‌های داخلی		وام خارجی	سهم داخلی		سهم دولتی	سهم داخلی	وام ماده (۳۲) و سایر وام‌ها					وام خارجی	تسهیلات بانکی
۲۲۵۰۰۰	شرکت سهامی برق منطقه‌ای سیستان و بلوچستان	۳۰۱،۴۰۲	۰	۱۰۰،۰۰۰	۵۴۱،۸۱۹	۴۵۷،۵۷۵	۳،۶۵۶،۰۰۰	۸۹۵،۱۱۴	۱۰۰،۰۰۰	۵،۱۶۴،۰۰۰	۳۶۰،۸۴۹	۰	۲۵۴،۸۳۲	۰	۷۲،۲۲۹	۰	۳،۷۰۰			
۲۲۵۵۰۰	شرکت سهامی برق منطقه‌ای هرمزگان	۴۱۴،۵۰۴	۰	۸۰،۰۰۰	۶۰۰،۰۰۰	۴۷۸،۰۵۳	۲،۲۷۹،۰۰۰	۲۰۳،۹۰۹۷	۸۰،۰۰۰	۴،۸۰۶،۶۱۷	۳۶۷،۰۴۹	۰	۹۹،۱۵۰	۰	۳۶۳،۸۳۲	۱،۵۰۰	۵۵۰۰			
۲۲۶۰۰۰	شرکت سهامی برق منطقه‌ای مازندران	۳۲۸،۶۶۵	۰	۸۴،۵۰۰	۷۳۰،۰۰۰	۹۳۱،۸۲۶	۳،۷۵۶،۰۰۰	۸۷۷،۵۸۸	۸۴،۵۰۰	۶،۰۳۰،۸۶۰	۴۰۶،۵۰۶	۰	۸۰،۶۲۰	۰	۷۷،۵۷۵	۰	۳،۸۵۰			
۲۲۶۵۰۰	شرکت سهامی برق منطقه‌ای گیلان	۱۴۷،۵۱۲	۱۴۶،۸۴۴	۷۰،۰۰۰	۷۷۰،۰۰۰	۵۴۵،۳۳۵	۶۰۰،۰۰۰	۱۰،۵۱۲،۳۳۴	۷۰،۰۰۰	۲،۷۷۷،۶۸۸	۱۸۸،۷۷۲	۰	۷۱،۵۶۵	۰	۱۲۳،۰۰۰	۰	۴،۵۰۰			
۲۲۷۰۰۰	شرکت سهامی مادر تخصصی مدیریت ساخت و تهیه کالای آب و برق (سانکاب) - در حال تصفیه	۱،۱۹۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱،۱۹۳	۰			
۲۲۸۰۰۰	شرکت سهامی برق منطقه‌ای باختر	۳۳۱،۹۹۱	۰	۷۰،۰۰۰	۱،۱۷۷،۷۶۰	۱،۲۲۶،۴۱۳	۱،۱۵۰،۰۰۰	۱،۱۸۶،۲۸۲	۷۰،۰۰۰	۴،۵۵۸،۷۸۵	۳۵۰،۲۸۸	۰	۷۷،۵۹۶	۰	۸۵،۸۷۷	۰	۷،۵۰۰			
۲۲۸۵۰۰	شرکت سهامی برق منطقه‌ای خوزستان	۷۲۸،۱۲۱	۰	۹۰،۰۰۰	۱،۶۴۶،۶۸۹	۱،۹۱۵،۷۷۷	۴،۰۸۴،۰۰۰	۹۴۸،۸۵۸	۹۰،۰۰۰	۶،۹۸۰،۶۰۶	۵۹۷،۲۱۷	۰	۲۰۳،۱۳۱	۰	۱۸۶،۳۳۳	۰	۱۰،۰۰۰			
۲۲۹۰۰۰	شرکت سهامی برق منطقه‌ای زنجان	۲۹۲،۵۱۳	۰	۸۰،۰۰۰	۲۵۰،۰۰۰	۲۱۸،۵۴۰	۲،۳۵۸،۰۰۰	۹۱۲،۵۴۰	۸۰،۰۰۰	۳،۳۵۸،۰۰۰	۲۳۱،۲۳۵	۰	۴۹،۵۷۵	۰	۳۰۲،۷۸۳	۰	۳،۸۵۰			
۲۲۹۱۰۰	شرکت سهامی برق منطقه‌ای سمنان	۱۴۸،۴۵۲	۰	۱۱۰،۰۰۰	۱۵۰،۰۰۰	۸۴،۱۴۰	۲۸۰،۰۰۰	۳۳۱،۲۷۰	۱۱۰،۰۰۰	۷۸۰،۰۰۰	۱۰۳،۷۸۸	۰	۲۵،۸۷۱	۰	۸۲،۵۴۹	۱،۶۵۴	۴،۴۰۰			

حساب‌های سرمایه‌ای (مصارف)										حساب‌های سرمایه‌ای (منابع)							نام شرکت	شماره طبقه‌بندی
هزینه امور پژوهشی	افزایش دارایی‌های جاری	بازپرداخت ودیعه بدهی‌ها و سایر پرداخت‌ها	وجوه اداره شده	بازپرداخت وام و تسهیلات دریافتی			هزینه‌های سرمایه‌ای از محل منابع داخلی	طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای		سایر دریافت‌ها	تسهیلات بانکی و وام‌ها			منابع عمومی دولت	دارایی‌های جاری			
				وام خارجی	وام ماده (۳۲) و سایر وام‌ها	تسهیلات بانکی		سهم منابع داخلی	سهم منابع عمومی دولت		وام خارجی	سایر وام‌های داخلی	تسهیلات بانکی		سایر	ذخایر و اندوخته‌ها		
۴,۹۵۰	۰	۸۸,۷۸۴	۰	۰	۵۱,۷۲۵	۰	۱۵۳,۵۲۶	۱,۳۳۰,۰۰۰	۱۳۰,۰۰۰	۲۸۶,۲۸۶	۳۳۰,۰۰۰	۳۲۰,۳۸۴	۳۴۵,۰۰۰	۱۳۰,۰۰۰	۱۱۲,۰۳۵	۱۳۰,۳۳۰	شرکت سهامی برق منطقه‌ای یزد	۲۲۹۲۰۰
۲۵۰,۰۰۰	۰	۵,۰۰۰	۱۱۰,۰۰۰	۰	۱۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۷,۵۶۰,۰۰۰	۲۳,۷۰۷,۱۳۵	۴۰,۰۰۰,۰۰۰	۱,۴۲۵,۰۰۰	۱۳,۲۲۴,۵۳۹	۳۶,۰۰۰,۰۰۰	۳۵,۰۰۰,۰۰۰	۸,۹۲۹,۲۳۶	۱,۴۲۵,۰۰۰	۰	۲۲۸,۳۶۰	شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی	۲۲۹۳۰۰
۵۹۷,۰۵۰	۱۴,۳۱۱	۳,۹۱۹,۵۶۹	۳۶۰,۰۰۰	۲۹۱,۰۹۱	۱۴,۱۰۳,۳۸۴	۶۲,۶۰۰,۷۱۱	۲۹,۸۹۲,۲۱۴	۱۲۹,۵۷۸,۷۰۷	۳,۳۴۹,۵۰۰	۵۳,۶۵۱,۴۸۶	۸۷,۷۴۳,۰۰۰	۴۵,۵۸۷,۷۵۶	۶۳,۲۴۳,۸۴۱	۳,۳۴۹,۵۰۰	۹,۷۸۸,۵۰۶	۷,۲۱۲,۳۴۰	جمع	

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ و محاسبات مرکز پژوهش‌های مجلس.

همان‌طور که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود منابع غیرقابل اتکایی به‌عنوان تسهیلات بانکی، وام‌های داخلی و وام خارجی منظور شده به‌گونه‌ای که تسهیلات بانکی ۶۳,۲۴۳,۸۴۱ میلیون ریال، سایر وام‌های داخلی ۴۵,۵۸۷,۷۵۶ میلیون ریال و وام خارجی ۸۷,۷۴۳,۰۰۰ میلیون ریال در نظر گرفته شده است. در حالی که میزان بازپرداخت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ برای تسهیلات بانکی بخش برق ۶۲,۶۰۰,۷۱۱ میلیون ریال، بازپرداخت سایر وام‌های داخلی ۱۴,۱۰۳,۳۸۴ میلیون ریال و بازپرداخت وام خارجی ۲۹۱,۰۹۱ میلیون ریال در نظر گرفته شده است.

در مورد بازپرداخت اوراق مشارکت مبلغ ۱۳۶۸۰ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ در نظر گرفته شده است و این در حالی است که این رقم در قانون بودجه سال ۱۳۹۵، ۱۳,۱۸۲ میلیارد ریال در نظر گرفته شده بود که عملکرد آن در سال ۱۳۹۴، نزدیک به صفر بوده است. در عین حال که همچنان تأکید می‌شود محل تأمین این مبالغ مشخص نیست و در بودجه‌های گذشته تحقق قابل توجهی نداشته است.

بر این اساس در لایحه بودجه سال آینده، در منابع سرمایه‌ای؛ ۲۲ درصد سایر دریافت‌ها، ۷۰ درصد مجموع تسهیلات بانکی و وام‌ها، ۳ درصد مجموع دارایی‌های جاری دولت و ۸ درصد مجموع منابع عمومی دولتی را شامل می‌شود.

در سهم منابع تسهیلات بانکی در تأمین مالی طرح‌های سرمایه‌ای؛ ۶۶ درصد وام خارجی و ۳۴ درصد وام داخلی را شامل می‌شود.

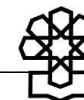
در بودجه سال ۱۳۹۵ مبلغ حاصل از فروش برق ۲۹۷.۱۹۵ میلیارد ریال بود که حاصل فروش حدود ۲۴۸/۷۸۶ میلیارد کیلووات ساعت به‌ازای هر کیلووات ساعت ۷۹۰ ریال به دست می‌آمد.

اضافه می‌نماید در بودجه سال ۱۳۹۴ مبلغ حاصل از فروش برق ۱۴۳,۶۹۱ میلیارد ریال بوده که حاصل فروش حدود ۲۳۲/۵۱ میلیارد کیلووات ساعت به‌ازای هر کیلووات ساعت ۶۲۰ ریال بوده است.

در بودجه سال ۱۳۹۶، مبلغ درآمد حاصل از فروش برق ۲۰۳,۳۶۴ میلیارد ریال پیش‌بینی شده که از محل فروش ۲۶۵ میلیارد کیلووات ساعت حاصل خواهد شد. بر این اساس میزان فروش برق رشد ۷ درصدی نشان می‌دهد که منطقی به‌نظر می‌رسد و قیمت به‌ازای هر کیلووات ساعت حدود ۷۹۰ ریال خواهد بود که نسبت به قیمت سال گذشته، افزایشی نشان نمی‌دهد.

درآمد - هزینه شرکت توانیر

جدول ۳ نشان می‌دهد دولت در مورد سرفصل‌های درآمد - هزینه نسبت به گذشته انضباط بیشتری داشته است، ولی هزینه‌های قطعی شرکت توانیر که شامل خرید انرژی برق از بخش خصوصی است با واقعیت مطابقت ندارد، زیرا شرکت توانیر از چند طریق، انرژی برق مورد نیاز کشور را تأمین می‌کند که به‌شرح جدول ۳ است.

جدول ۳. درآمد - هزینه صنعت برق در بودجه پیشنهادی سال ۱۳۹۶

(میلیارد ریال)

هزینه‌ها		ردیف	درآمدها		ردیف
۱۳۹۶	۱۳۹۵		۱۳۹۶	۱۳۹۵	
لا یحه	مصوب	شرح	لا یحه	مصوب	شرح
۳۲۳۵۰	۲۸۶۸۰	۱۱	۲۰۳۳۶۴	۱۹۵۲۹۷	دریافتی حاصل از فروش برق به مشترکین
۹۹۳۱	۸۴۲۵	۱۲		(۲۲۰۰۰)	کسر می‌شود پرداخت به سازمان هدفمندی (بابت بخشی از هزینه سوخت)
۷۳۳۶۸	۵۸۴۶۱	۱۳	۲۰۳۳۶۴	۱۷۳۲۹۷	خالص درآمد
		۱۴	۲۸۶۸۰	۲۸۶۸۰	درآمد حاصل از صادرات
۱۱۰۰۰	۱۲۷۹۲	۱۵	۲۰۸۵۸	۹۰۵۰	سایر درآمدهای عملیاتی و غیر عملیاتی
۵۳۶۲	۴۰۵۷	۱۶	۴۰۰۰۰	۵۷۳۲۴	یارانه انرژی (مابه‌التفاوت برق و سوخت)
۴۴۰۵	۴۸۲۰	۱۷	۲۹۵۸	۳۳۱۰	بخشی از عوارض برق
۱۶۱۷۴	۱۲۷۳۶	۱۸		□	
۳۹۰۰۰	۳۳۰۰۰	۱۹		□	
۱۵۲۵۸	۱۲۸۸۱	۲۰		□	
۱۴۷۳۳	۱۱۰۲۴	۲۱	۲۵۵۸۶۰	۲۱۴۳۳۷	جمع درآمد بدون یارانه
۲۱۷۰۹	۲۰۳۶۰	۲۲	۹۶۵/۵۱۰	۸۶۱/۵۳۱	درآمد متوسط بدون یارانه
۲۴۳۲۸۹	۲۰۷۲۳۶	۲۳	۱۲۵۷۰/۹۷۶	۷۱۰۰/۵۶۴	سود یا (زیان)
۹۱۸	۸۳۳	۲۴	۲۶۵/۰۰۰	۲۴۸/۷۸۶	میزان فروش (میلیون کیلووات ساعت)

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ و محاسبات مرکز پژوهش‌های مجلس.

توضیح: قیمت تمام شده برق بدون سوخت ۷۹۰ ریال است.

* عوارض برق کامل نیست. محاسبه ما نشان می‌دهد درآمد حاصل از ماده (۵) قانون حمایت از صنعت برق حدود ۶,۳۵۰ هزار میلیارد ریال است.

*۵۰ {برق روستایی+فروش برق کشاورزی}-(کل فروش)

** قیمت تمام شده برق منطقی در نظر گرفته شده است چون صرفاً هزینه‌ها مدنظر بوده و پارامترهای دیگر نادیده انگاشته شده است.

جدول ۴. آمار خرید، فروش و تولید برق در بودجه سال ۱۳۹۶

(میلیون کیلووات ساعت)

عنوان	هزینه و فروش
کل تولید انرژی برق نیروگاه‌های دولتی	۱۱۰۸۸۰
تولید انرژی برق در ولتاژ توزیع (جزئی از کل)	۱۵۳
خرید انرژی از مدیریت شبکه	۰
خرید انرژی برون‌مرزی	۴۲۹۹
خرید از نیروگاه‌های برق‌آبی و اتمی	۱۵۰۰۰
خرید از نیروگاه‌های خصوصی	۱۸۲۸۸۴
خرید انرژی از شرکت‌ها	۰
جمع انرژی خریداری شده	۳۱۳۰۶۳
فروش انرژی به مدیریت شبکه	۰
فروش انرژی به شرکت‌ها	۰
فروش انرژی مستقیم به صنایع (در سطح انتقال و فوق توزیع)	۴۱۵۴۸
فروش انرژی برون‌مرزی	۱۰۷۷۲
فروش مستقیم به صنایع در سطح توزیع	۰
فروش انرژی به مشترکین (با روشنایی معابر)	۲۲۳۴۵۲
جمع فروش انرژی	۲۷۵۷۷۲
میزان تلفات	۳۷۲۹۱
درصد تلفات	۱۱/۹۱
متوسط هزینه تولید انرژی به فروش	۲۱۷/۸۶ (میلیون ریال)
هزینه خرید برق از شرکت مدیریت شبکه	۰
نرخ خرید برق از شرکت مدیریت شبکه	۰
هزینه خرید برق از شرکت‌ها	۰
هزینه واردات انرژی	۵۳۶۱۹۶۵ (میلیون ریال)
هزینه خرید برق از برق‌آبی	۱۰۹۹۹۶۲۶ (میلیون ریال)
هزینه خرید از بخش خصوصی	۱۱۵۶۴۸۲۸۱ (میلیون ریال)
جمع هزینه خرید	۱۳۲۰۰۹۸۷۲ (میلیون ریال)

مأخذ: محاسبات مرکز پژوهش‌های مجلس.

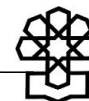
پیشنهادها

موارد ذیل برای اصلاح لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ پیشنهاد می‌گردد:

۱. عبارت «لازم است گزارش عملکرد این بخش به‌طور شفاف هر ساله منتشر شود و به‌منظور استفاده بهینه از ظرفیت این بند برای هریک از وزارتخانه‌های مربوطه که در این بند آمده است مشخصاً وظایفی تعیین گردد» به انتهای بند «الف» تبصره «۵» لایحه بودجه اضافه شود.

۲. بند «ه» تبصره «۶» لایحه بودجه ۱۳۹۶ به‌صورت زیر اصلاح می‌شود:

«عوارض موضوع ماده (۵) قانون حمایت از صنعت برق کشور در سقف یازده هزار میلیارد (۱۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال که به‌منظور رعایت عدالت درصدی از مصرف تعیین

می‌گردد تا پس از مبادله موافقتنامه با سازمان برنامه و بودجه کشور به شرح ۶۰ درصد برای موارد مطروحه در قانون حمایت از صنعت برق و ۴۰ درصد در بهره‌وری (صرفه‌جویی و بهینه‌سازی مصرف) انرژی صرف گردد».

۳. بند «الف» و «ب» تبصره «۱۵» به دلیل مغایرت با اصل پنجاه و سوم قانون اساسی حذف شود.

بند «و» به تبصره «۱۵» اضافه می‌شود:

«در برنامه سوم توسعه رشد اقتصادی ۸ درصد در نظر گرفته شده و ۲/۸ درصد از این رشد با بهبود بهره‌وری انجام می‌شود. وزارت نیرو مکلف است در ابتدای سال ۱۳۹۶، برنامه خود در زمینه ارتقای بهره‌وری در صنعت برق را به کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید».

۴. بند «ب» تبصره «۱۵» به این صورت اصلاح شود:

ب) «نقل و انتقال اموال و دارایی‌ها و قراردادهای بین شرکت مادر تخصصی توانیر و شرکت‌های توزیع نیروی برق با نرخ صفر مالیاتی محاسبه شود».

منابع و مأخذ

۱. قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور.
۲. قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور.
۳. لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور.
۴. آمار تفصیلی صنعت برق، توانیر ۱۳۹۴.
۵. گزارش آمار برق وزارت نیرو.
۶. قانون هدفمند کردن یارانه‌ها.
۷. قانون اصلاح الگوی مصرف.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۵۲۳۴

شناسنامه گزارش

شماره چاپ: ۳۶۳

دوره دهم - سال اول

شماره ثبت: ۲۲۰

تاریخ چاپ: ۱۳۹۵/۹/۲۰

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور ۳۶. بخش برق

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)

تهیه و تدوین: مجتبی درویش توانگر

مدیر مطالعه: هاشم خوبی

همکار: مهدخت متین

ناظران علمی: محمدرضا محمدخانی، فرید دهقانی

متقاضی: کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات

ویراستار تخصصی: محمدحسن معادی رودسری

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی: _____

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۹/۲۴